

LIÊN BANG NGA - NHỮNG VẤN ĐỀ CHỐNG THAM NHŨNG

Phan Anh Dũng

Viện Nghiên cứu Châu Âu

Tham nhũng tồn tại ở mọi quốc gia bất kể thể chế và văn hóa truyền thống của quốc gia đó là gì. Theo nghiên cứu của viện nghiên cứu thuộc Ngân hàng Thế giới (WB), hàng năm trên thế giới mất khoảng 1 nghìn tỷ USD do tham nhũng và con số này ngày càng tăng lên ở mức độ toàn cầu. Những vụ bê bối tham nhũng lộ diện khi thế giới bước vào khủng hoảng kinh tế trong thời gian qua đã chứng minh điều đó. Ngay cả tại các quốc gia phát triển hàng đầu thế giới cũng vẫn tồn tại những vụ tham nhũng không lồ.

Trong những năm gần đây, cùng với xu hướng toàn cầu hoá, tham nhũng ngày càng lan rộng, phổ biến và đã trở thành một vấn đề hết sức nhức nhối đối với nhiều quốc gia. Vì vậy, việc hình thành một khuôn khổ pháp lý quốc tế cho sự hợp tác giữa các quốc gia trên phạm vi khu vực và quốc tế để có thể phòng ngừa và đấu tranh có hiệu quả với tệ nạn tham nhũng là nhu cầu bức thiết của cả cộng đồng quốc tế. Chính vì lẽ đó Liên hợp quốc đã xây dựng Công ước về Chống tham nhũng. Tại khu vực Liên bang Xô viết trước đây, Cộng đồng Các quốc gia độc lập (SNG) cũng đã xây dựng "Mô hình luật chống tham nhũng" trực thuộc Hội đồng Liên nghị viện

SNG¹. Được 13 đại biểu thành viên của SNG ký ngày 13/4/1999.

Trong khi đó ở Nga, tính cho đến khi Tổng thống Medvedev lên nắm quyền, vẫn không có định nghĩa về tham nhũng trong các văn bản luật. Hơn thế nữa, hiện tượng tham nhũng đã trở nên quá bình thường trong đời sống chính trị, kinh tế và xã hội ở Nga. Mọi công dân Nga đều phải đóng thuế tham nhũng ấn đấu trong giá cả thực phẩm và nhu yếu phẩm, trong giao thông, dịch vụ công cộng, xây dựng nhà cửa, cầu đường, dịch vụ y tế và cả trong lĩnh vực giáo dục.

Tình hình tham nhũng tại Nga hiện nay

Các nhà nghiên cứu của Hội đồng LB Nga trong chuyên luận "Các vấn đề cấp thiết chống tham nhũng" cho rằng: Tham nhũng đã thực sự trở thành một mối đe dọa đến an ninh quốc gia. Nó cản trở và kìm hãm sự chuyển đổi quy mô kinh tế, xã hội và sự phát triển của nước Nga; Làm nạn tiêu cực lan rộng trong nền kinh tế, giảm thu nhập thuế, làm cho hiệu quả sử dụng vốn ngân sách kém; Ảnh hưởng bất lợi đến các hình ảnh của đất nước trong mắt của các đối tác chính

trị và kinh tế: Làm xấu đi môi trường đầu tư; Tăng bất bình đẳng trong thu nhập của các công dân; Hình thành quan niệm xã hội về sự thiếu bao vệ công dân trước tội phạm của chính quyền: Nuôi dưỡng các tổ chức tội phạm, khủng bố và chủ nghĩa cực đoan; Suy thoái các giá trị đạo đức xã hội, truyền thống và phong tục quốc gia; Tác động tiêu cực đến các giới tinh hoa chính trị, các quy trình bầu cử, các cấp chính quyền cơ sở và xã hội dân sự².

Theo các chuyên gia của tổ chức quốc tế phi chính phủ về chống tham nhũng (Transparency International), tại Nga tình hình tham nhũng ngày càng cao. Cuộc khảo sát hàng năm của tổ chức này cho thấy, Nga đã giảm thứ hạng tham nhũng xuống hàng thứ 147 trong số 180 quốc gia trên thế giới. Hiện nay Nga có mức độ tham nhũng ngang với Kenya, Syria và Bangladesh. Đây là mức thấp nhất của Nga trong tám năm qua, (theo báo điện tử Nga - Novye Izvestia)³.

Phó tổng Công tố Nga Alexander Buksman, trong một cuộc phỏng vấn với Rossiyskaya Gazeta cho biết, trong tám tháng năm 2006, cơ quan thực thi pháp luật đã xác định khoảng 28.000 trường hợp liên quan đến tội phạm tham nhũng, với 9.000 trường hợp liên quan đến hối lộ. Ông Buksman nói: "Theo ước tính của một số chuyên gia, thị trường tham nhũng ở Nga

được ước tính khoảng hơn 240 tỷ USD". (Lưu ý rằng ngân sách của Nga cho năm 2005 là khoảng 290 tỷ USD)⁴. Năm 2008 đã xảy ra 40 nghìn vụ án hình sự liên quan đến cán bộ nhà nước⁵, còn theo Bộ Nội vụ Nga, năm 2008 đã phát hiện 3,5 ngàn tội phạm trong quá trình thực hiện các dự án quốc gia, số tiền thiệt hại ước tính gần 1,5 tỷ rub⁶.

Theo tính toán của Quỹ INDEM có trụ sở tại Nga, chỉ trong lĩnh vực kinh doanh tại Nga, số tiền tham nhũng trung bình đã tăng từ 33 lên 316 tỷ USD trong giai đoạn 2001-2005⁷. Trung bình mức hối lộ của các doanh nghiệp Nga cho các nhân viên công quyền trong vài năm đã tăng từ 10.000 lên 136.000 USD. Nghiên cứu cho thấy trong những năm gần đây, tham nhũng ở Nga đã tổ chức có hệ thống. Các nhân viên chính quyền đã chủ động can thiệp vào các hoạt động của doanh nghiệp, thu được lợi ích đáng kể cho mình, tạo ra một loại "thuê hành chính", nguồn doanh thu chính của đa số các quan chức. Cũng theo đánh giá của Quỹ INDEM, các doanh nhân nước ngoài tại Nga hàng năm phải chi cho các nhân viên công quyền Nga 33,5 tỷ USD.

Người đứng đầu Sở An ninh Kinh tế Bộ Nội vụ Yuri Shalakov trả lời báo Itar-TASS

⁴ <http://newsru.com/russia/24oct2008/corrupt.html>

⁵ <http://www.prime-tass.ru/news/show.asp?id=874199&ct=news>

⁶ www.expert.ru/news/2009/02/26/nacproekt/

⁷ <http://www.indem.ru/russian.asp>

² www.council.gov.ru

³ http://www.ng.ru/economics/2008-10-24/4_corruption.html

cho biết, trong 9 tháng đầu năm 2008, cảnh sát tìm thấy khoảng 30.000 trường hợp liên quan đến tội phạm tham nhũng, tăng 13% so với cùng kỳ năm 2007.⁸ Sự gia tăng số lượng các vụ án tham nhũng gần đây, thường liên quan đến lãnh đạo các cơ quan hành chính, lãnh đạo các bộ, ngành ở cấp khu vực, trong rất nhiều khu vực, các quan chức nhà nước gần như công khai liên kết với các công ty, tổ chức thương mại, dịch vụ khu vực.

Tham nhũng không chỉ là vấn đề tội phạm, mà còn là vấn đề chính trị, kinh tế, xã hội. Tổng Thống Liên bang Nga, DA Medvedev, tại một cuộc họp về chống tham nhũng ngày 19/5/2008 phát biểu: “Tham nhũng là một mối đe dọa cho bất kỳ quốc gia nào. Nó làm ảnh hưởng đến môi trường kinh doanh, làm giảm năng lực của các nhà nước, ảnh hưởng đến hình ảnh của quốc gia. Nhưng quan trọng nhất, tham nhũng làm mất lòng tin của người dân đối với chính quyền”⁹.

Tham nhũng ở Nga hiện nay là một trong những trở ngại chính ảnh hưởng đến hiệu quả quản lý, đe dọa nền dân chủ, sự phát triển xã hội dân sự và phá hoại năng lực của các nước trong việc đảm bảo các phúc lợi của công dân. Trong điều kiện hệ thống xã hội dân sự chưa phát triển, các nhà hoạt

động chính trị của Nga có thể trở nên chuyên quyền, độc đoán, từ đó đã ảnh hưởng rất nhiều đến phương hướng và tốc độ phát triển chính trị của Nga.

Những nguyên nhân chính dẫn đến nạn tham nhũng ở Nga

Có nhiều nguyên nhân gây nên tình trạng tham nhũng trầm trọng tại LB Nga sau khi Liên bang Xô viết tan rã. Sau đây là những nguyên nhân chính đã được các chuyên gia Nga tổng kết từ các nghiên cứu gần đây:

- Nguyên nhân hàng đầu là do truyền thống văn hóa không đặt pháp luật lên vị trí thượng tôn trong xã hội. Trong suốt thời kỳ phong kiến, sau đó là giai đoạn xây dựng nhà nước XHCN, vị trí của pháp luật không được coi trọng đúng mức.

Trong thời kỳ Xô viết, mọi người thường trông chờ vào sự bảo vệ của các tổ chức Đảng, chứ không phải Tòa án. Hậu quả kéo dài cho đến tận ngày nay, hệ thống tòa án LB Nga vẫn còn rất yếu kém, ngân sách cung cấp cho các hoạt động của Tòa án không được cung cấp đầy đủ. Việc thi hành án kém, thủ tục trọng tài chậm làm ảnh hưởng đến các hoạt động của doanh nghiệp.

Các cơ quan bảo vệ pháp luật trước đây thường tập trung vào việc bảo vệ “lợi ích nhà nước” và “tài sản tập thể”, vì vậy việc bảo vệ quyền lợi và nhu cầu của công dân chưa được quan tâm.

⁸ <http://newsru.com/russia/24oct2008/corrupt.html>

⁹

<http://www.kremlin.ru/text/appears/2008/05/200940.s.html>

Các công chức nhà nước có thói quen phục tùng hệ thống và cấp trên chứ không phải là pháp luật. Vì vậy, các quan chức vẫn có thói quen đứng trên pháp luật, coi thường và không tuân thủ pháp luật. Ý thức pháp luật của người dân kém, thiếu truyền thống và văn hóa sử dụng quyền công dân;

- Khi chuyển đổi sang nền kinh tế thị trường, trong bối cảnh quá trình toàn cầu hoá đang diễn ra trên thế giới, nước Nga tỏ ra vội vàng, thực hiện tư nhân hóa thiếu cân nhắc đã dẫn đến hậu quả là phần lớn tài sản quốc gia được giao cho số ít các chủ sở hữu mới;

- Sự thay đổi căn bản thiết chế quốc gia đã làm xáo trộn cả hệ thống chính trị - xã hội, tạo ra một khoảng trống quyền lực, là môi trường cho các hành vi tham nhũng phát triển;

- Quản lý không hiệu quả, cải cách hành chính không đến nơi đến chốn, hậu quả là số công chức Nhà nước ngày càng tăng, trong khi hiệu quả làm việc ngày càng thấp (Số viên chức Nga tăng từ 485.566 lên 846.307 người dưới thời Tổng thống Vladimir Putin từ năm 1999 đến tháng 10/2008, tương đương 74%);

- Luật pháp có nhiều khiếm khuyết và lạc hậu so với sự phát triển của mỗi quan hệ kinh tế-xã hội;

- Tình trạng xuống cấp đạo đức xã hội, du nhập các giá trị đạo đức mới, tẻ sùng bái

sự thành đạt cá nhân, giàu có, còn tiền bạc là thước đo đánh giá cuộc sống tốt đẹp;

- Khoảng cách giàu nghèo tăng cao:

- Hầu hết hệ thống chính quyền thiếu hiệu quả khi thực hiện các chức năng của mình;

- Các cơ quan bảo vệ pháp luật không được chuẩn bị đầy đủ kỹ năng, kỹ thuật và thiếu năng động để đối phó với tội phạm có tổ chức, trong đó có các bộ máy tham nhũng ở tất cả các cấp chính quyền. Vô trách nhiệm khi thực thi pháp luật và các biện pháp chống tham nhũng;

- Thiếu sự phát triển xã hội dân sự, các hệ thống truyền thông dân chủ;

- Thiếu cơ sở vật chất bảo đảm cho công chức và bảo đảm xã hội;

- Nhà nước không kiểm soát lưu lượng lớn tiền chênh lệch giá, khi giá nhiên liệu tăng cao trên thị trường thế giới;

- Văn bản pháp luật hiện hành rất rắc rối, phức tạp, mâu thuẫn và đa nghĩa. Tồn tại nhiều văn bản dưới luật không tương thích với tiêu chuẩn pháp luật hiện hành;

- Hệ thống tư pháp yếu kém và thực tế bị phụ thuộc vào chính quyền hành pháp;

- Thiếu hệ thống cơ quan giám sát, bao gồm sự giám sát của Quốc hội và xã hội;

- Thiếu các biện pháp răn đe mạnh mẽ chống tham nhũng và giảm thiểu nguy cơ rủi ro cho những người tố cáo tham nhũng;

- So với các nước dân chủ, việc thực hiện các quyết định quan liêu độc đoán ở Nga cao hơn. Phần lớn các quyết định đó đều do một cá nhân thực hiện.

- Một nguyên nhân cũng góp phần gây ra nạn tham nhũng tại Nga, đó là văn hóa ửng xừ của người dân đối với tham nhũng. Phần lớn người dân Nga trong quá khứ coi tham nhũng có thể chấp nhận được về mặt đạo đức, họ coi đó như là một hình thức giải quyết các vấn đề cá nhân. Theo Quỹ Công luận (3/2008), 54% người Nga thực tế đã phải dùng tiền hối lộ cho các công chức, 27% số người trả lời rằng họ hải lòng đã sử dụng tiền để "làm quà tặng" công chức, trong đó những người trẻ tuổi có nhiều thái độ khoan dung hơn người cao tuổi¹⁰.

Theo số liệu thăm dò xã hội của Quỹ Dự luận xã hội (FOM), tiến hành vào tháng 3 năm 2008, 55% người Nga cho rằng không thể loại bỏ được tham nhũng ở Nga, 34% khẳng định có thể, 11% không thể đưa ra câu trả lời¹¹.

Một số đặc điểm tham nhũng ở Nga

Trong thời kỳ Liên bang Xô viết, tham nhũng đã tồn tại và phát triển, tuy nhiên, đặc điểm tham nhũng của giai đoạn này chỉ là sự phát triển của nền kinh tế bóng tối, tham nhũng thường chỉ mang tính cá nhân, các tổ chức tội phạm kinh tế mới chỉ ở dạng sơ khai. Còn hiện nay tham nhũng đã như một

con bạch tuộc chui sâu vào tất cả các ngóc ngách của đời sống kinh tế - xã hội. Một số đặc điểm tham nhũng chủ yếu ở Nga hiện nay là:

- Kinh tế ngầm phát triển mạnh và rộng khắp trên toàn bộ lãnh thổ Nga và nguồn lợi nhuận bất hợp pháp rất lớn;

- Các hình thức và phương pháp tham nhũng ngày càng tinh vi và phức tạp;

- Tham nhũng thể hiện ngay trong bầu cử và các đảng chính trị đang bị tội phạm hóa;

- Tham nhũng ở Nga đang ngày càng mang tính quốc tế;

Các khu vực có nguy cơ tham nhũng lớn tập trung ở các địa điểm có nguồn tài nguyên lớn, đặc biệt là nơi tập trung một số giới hạn đối tượng của hoạt động kinh tế, trong đó bao gồm: các thành phố lớn, nút giao thông vận tải, vùng duyên hải và các thị trấn biên giới, hải cảng.

Tất cả các lĩnh vực ở Nga đều bị nạn tham nhũng tấn công: y tế, nhà ở, giáo dục, hệ thống điện, thi hành luật pháp, thuế và dịch vụ hải quan. Nguy hiểm nhất là tham nhũng trong cơ quan chính phủ và các cơ quan địa phương tự chủ, cũng như trong nền kinh tế.

Một trong những lĩnh vực bị tham nhũng nhiều nhất là đấu thầu cung cấp hàng hóa, dịch vụ cho những nhu cầu của Nhà nước. Hàng năm Nga bị mất 1% GDP do

¹⁰ <http://bd.fom.ru/report/cat/power/corr/d081021>

¹¹ <http://bd.fom.ru/report/cat/power/corr/d081021>

tham nhũng trong hệ thống đặt hàng của Nhà nước. Lĩnh vực ngân hàng cũng bị chỉ trích nhiều về tham nhũng, thông qua việc thành lập các ngân hàng giả trong khoảng 1 đến 3 tháng, hợp thức hóa một khối lượng tiền khổng lồ doanh thu từ kinh doanh trái pháp luật, với sự giúp đỡ của các công ty ma.

Hiện tượng tham nhũng phổ biến cả trong hệ thống tư pháp. Thăm dò ý kiến hiện nay cho thấy: chỉ có 14% số người trả lời đã trả lời rằng Tòa án khách quan, hơn 21% tin rằng Tòa án không khách quan, và nhiều hơn 57% tin rằng “tất cả mọi thứ thuộc về giá cả”¹².

Trong những năm gần đây, lãnh đạo các tổ chức tội phạm lớn đã đưa đại diện của chúng thâm nhập vào trong các cơ quan lập pháp và hành pháp ở tất cả các cấp, để vận động hành lang cho nhu cầu của mình. Với khả năng giao tiếp rộng rãi, chúng đang tích cực thâm nhập vào hệ thống bầu cử, cung cấp vật chất và nguồn tài chính cho các quỹ bầu cử do mình đại diện. Theo các phiếu thăm dò ý kiến của Quỹ Dự luận xã hội (FOM), 76% người Nga cho rằng các cơ quan chính quyền trong khu vực có các cá nhân liên kết với các tổ chức tội phạm. Trong đó, 63% số người trả lời rằng đây là một hiện tượng rất phổ biến, còn 45% cho rằng so với đầu thập kỷ 90, yếu tố vi phạm

hình sự trong chính quyền đã tăng lên đáng kể¹³.

Tình hình chống tham nhũng hiện nay của Nga

Chống tham nhũng là một trong các ưu tiên hàng đầu của ông Medvedev từ khi lên cầm quyền ở Nga. Ngày 19/5, đúng hai tuần sau khi vào Điện Kremli, Tổng thống Medvedev đã ký sắc lệnh thành lập Hội đồng chống Tham nhũng, trực thuộc Phủ Tổng thống, nhằm đẩy mạnh cuộc chiến chống tham nhũng ở Nga.

Để tăng cường chống tham nhũng, ngày 31/7/2008, Tổng thống Medvedev đã phê duyệt một kế hoạch chống tham nhũng, nhằm đẩy mạnh những nỗ lực của Chính phủ Nga trong cuộc chiến chống lại các hoạt động, hành vi tham nhũng, tham ô, hối lộ. Kế hoạch chống tham nhũng gồm 4 phần, có các nội dung chính sau:

- Kiểm soát thu nhập, tài sản và trách nhiệm về pháp lý của các tài sản cá nhân; Phát triển hệ thống giám sát chống tham nhũng của xã hội và Nghị viện nhằm phù hợp với Luật chống Tham nhũng Liên bang Nga;

- Cải thiện hệ thống và cơ cấu các cơ quan của chính phủ, tối ưu hóa và cụ thể hóa quyền hạn của chúng;

- Phát triển hệ thống quản lý nhà nước và khuyến khích nâng cao hiệu quả hoạt

¹² <http://bd.fom.ru/report/cat/power/corr/d081021>

¹³ <http://bd.fom.ru/report/cat/power/corr/d081021>

động các dịch vụ công một cách chuyên nghiệp;

- Giảm bớt sự chông chéo và đối nghịch trong trình tự tiến hành thủ tục tố tụng và hoạt động điều tra trong các vụ án hình sự;

- Áp dụng tiêu chuẩn chống tham nhũng, trong đó quy định theo hệ thống thống nhất các hoạt động ngăn cấm, hạn chế, trách nhiệm và cấp phép nhằm phòng chống tham nhũng;

- Đảm bảo sự công bằng và bình đẳng trước pháp luật và nâng cao sự kịp thời của Tòa án;

- Tiến hành phê chuẩn các hình phạt tội phạm tham nhũng;

- Thiết lập quy chế sử dụng tài sản và tài nguyên quốc gia;

- Giám sát việc thực hiện các nghĩa vụ hợp đồng, minh bạch các thủ tục đấu giá, đấu thầu và kinh doanh chứng khoán;

- Tạo một cơ chế giám sát hiệu quả hoạt động của các cơ quan chức năng Nhà nước, chính quyền Liên bang Nga và các cơ quan chính quyền địa phương tự quản, chính quyền thành phố, bảo vệ các quyền và lợi ích hợp pháp của công dân;

- Giáo dục pháp luật cho toàn dân và nâng cao trình độ pháp luật cho công chức Nhà nước.

Tiếp theo, ngày 25/12/2008, Tổng thống Dmitry Medvedev đã ký phê chuẩn Luật chống Tham nhũng. Bộ luật bao gồm 14

chương, 80 điều, trong đó thiết lập các nguyên tắc cơ bản về chống tham nhũng, cơ sở pháp luật và thể chế cho việc phòng và chống tham nhũng, giảm thiểu hoặc loại bỏ những ảnh hưởng của tham nhũng¹⁴. Phối hợp giữa các bộ máy chính quyền Liên bang, chính quyền địa phương tự quản, các tổ chức xã hội, cơ quan, tổ chức và cá nhân để ngăn chặn, phòng và chống tham nhũng. Công khai các chính sách chống tham nhũng cũng như giám sát hoạt động của các cơ quan hành pháp Liên bang Nga trong việc thực thi quyền hạn của mình. Đặc biệt, chương 8 quy định: Tất cả các quan chức Chính phủ, chính quyền địa phương, nghị sỹ đều phải công khai tài sản cá nhân của mình kể cả các thành viên trong gia đình và phải chịu trách nhiệm trước pháp luật về những bản kê khai đó.

Để đẩy nhanh quá trình chống tham nhũng, ngày 10/03/2009 Tổng thống LB Nga Dmitry Medvedev công bố, tất cả quan chức Chính phủ, không trừ một ai, đều phải công khai tài sản cũng như thu nhập hằng năm, kể cả bất động sản. Ông kêu gọi tất cả các quan chức Văn phòng Tổng thống hãy cùng ông đi đầu, làm gương và tuyên bố quan chức nào không thực hiện công khai tài chính cá nhân sẽ bị cách chức.

Ngoài ra, ông Dmitry Medvedev cũng kêu gọi chính quyền bang và Liên bang

¹⁴ <http://www.prime-tass.ru/news/show.asp?id=851444&ct=news>

thành lập các ủy ban đặc biệt chuyên theo dõi việc công bố tài sản. Sĩ quan quân đội, nhân viên hải quan, tòa án và cảnh sát cũng phải công khai thu nhập và tài sản cá nhân. Bắt đầu từ ngày 13-3, ngân hàng sẽ kiểm tra tình hình tài chính của quan chức và nghị sĩ cùng người trong gia đình, trừ các khoản tiền thuế, lương hưu, tiền phạt, tiền cấp dưỡng, tiền nộp cho các dịch vụ lợi ích công cộng và tiền điện thoại di động. Trước đây, ngân hàng chỉ kiểm tra hoạt động tài chính của các chuyên gia nước ngoài cùng vợ con và người thân, còn đối với quan chức thì chỉ kiểm tra các khoản tài chính trị giá trên 0,6 triệu rúp.

Ngân hàng sẽ lập danh sách cụ thể các quan chức chịu kiểm tra theo Công ước chống Tham nhũng của Liên hợp quốc đã được Nga phê chuẩn. Danh sách bao gồm các quan chức được bổ nhiệm hoặc được bầu vào các cơ quan lập pháp, hành pháp, tư pháp, hành chính cũng như người đang giữ chức danh có trách nhiệm trước dân.

Bộ Tài chính Nga cũng đã quyết định công khai lợi nhuận cổ phiếu của các quan chức, công khai trên báo chí trực tuyến các cuộc bán đấu giá tài sản Nhà nước và tài sản bị tịch biên.

Cho đến nay, hầu hết các quan chức từ cấp bộ trưởng trở lên đều đã công khai thu nhập cá nhân. Tuy nhiên, động thái công khai thu nhập được các chuyên gia ở Nga đón nhận với thái độ dè chừng. Một số người

tỏ ra e ngại số tài sản công khai chỉ là "phần nổi của tảng băng". Họ cho rằng, với hệ thống quản lý còn nhiều khuyết tật như hiện nay, các công chức Nhà nước dễ dàng che giấu tài sản cá nhân. Có chuyên gia khẳng định, công khai tài sản chưa đủ mà phải xử lý thật nghiêm các sai phạm để răn đe.

Ngày 24-12-2009, Tổng thống Dmitry Medvedev đã ký sắc lệnh cải cách Bộ Nội vụ nhằm hạn chế nạn tham nhũng trong ngành cảnh sát. Theo sắc lệnh, ngày 31/3/2010, Bộ trưởng Bộ Nội vụ Rashid Nurgaliyev phải trình Tổng thống kế hoạch cải cách theo hướng:

- Đến 1/1/2012, giảm 20% tổng số nhân sự (Năm 2008 tổng số nhân sự của bộ này là 1.325 triệu (trong đó 39% là hợp đồng);
- Cải cách tiền lương và phân bổ chi tiêu ngân sách (Năm 2008 ngân sách phân cho Bộ Nội vụ là 270 tỷ Rúp)¹⁵;
- Đơn giản hóa các chức năng của Bộ, giảm hai bộ phận trực thuộc Bộ;
- Luân chuyển cán bộ cao cấp;
- Cải tiến quy trình tuyển dụng nhân viên căn cứ vào đạo đức, tâm lý, đồng thời nâng cao yêu cầu về chuyên môn;

¹⁵

<http://www.grani.ru/Politics/Russia/Cabinet/m.172550.html>

- Tăng cường các biện pháp chống tham nhũng trong cảnh sát và kiểm soát chặt chẽ hơn hoạt động của nhân viên;

- Thêm nhiều hình thức trợ cấp cho cảnh sát như xây nhà.

Việc triển khai một loạt các biện pháp chống tham nhũng cho thấy quyết tâm của Tổng thống Medvedev trong vấn đề gai góc này của Nga. Ông hiểu rõ những khó khăn đang vẫn còn trước mặt. Trả lời phỏng vấn hãng thông tấn Prime-TASS ngày 16/3/2009, ông nói: "Xã hội Nga vẫn chưa sẵn sàng thực hiện Luật chống Tham nhũng và Chính phủ đã sẵn sàng đề dương đầu với vấn đề đó. Tuy kết quả bước đầu chưa được nhiều nhưng chúng ta đã bước đi được một bước về phía trước"¹⁶.

Quá trình chống tham nhũng của Nga do Tổng thống Medvedev khơi xướng mới bắt đầu những bước đi đầu tiên. Cuộc chiến chống lại những căn bệnh xã hội đã ăn sâu vào tâm thức người dân vẫn còn cực kỳ khó khăn, thách thức. Hiện nay, trong tiến trình phát triển chính trị của mình, Nga vẫn chưa có hệ thống chính quyền mang nền tảng dân chủ vững chắc. Quá trình thông qua các quyết định chính trị vẫn gặp những rào cản do xung đột nhu cầu giữa các chính trị gia, mà việc giải quyết nó thường có tính chất

của tham nhũng. Dưới thời Tổng thống Putin, ông đã dùng uy tín của mình để hậu thuẫn cho đảng "Nước Nga thống nhất", nhằm xây dựng một đảng mạnh, chiếm đa số trong Duma ủng hộ các quyết sách của Chính phủ. Với thể chế chính trị đó, ông đã đưa nước Nga ra khỏi khủng hoảng và khôi phục lại vị thế của mình trên trường quốc tế. Tuy nhiên, hệ thống chính trị này vẫn còn nhiều khiếm khuyết. Mô hình thể chế chính trị với chính quyền nhà nước trung ương mạnh, cộng với một đảng phái mạnh hậu thuẫn có thể dẫn đến quan liêu tham nhũng và làm cho xã hội công dân ở Nga không thể phát triển. Vì vậy, chống tham nhũng ở Nga phải đi đôi với cải cách thể chế, cải cách hành chính, minh bạch hóa thông tin, nâng cao vai trò của các tổ chức xã hội, các đoàn thể và các đảng phái.

Nước Nga dưới sự lãnh đạo của Tổng thống Dimitri Medvedev, một chính trị gia trẻ tuổi và năng động, đang cải cách mạnh mẽ để củng cố lại hệ thống pháp luật, đưa luật pháp trở thành thượng tôn trong xã hội; Khuyến khích cạnh tranh chính trị; Tự do tiếp cận với báo chí, truyền thông; Củng cố và giáo dục pháp luật. Tuy nhiên, nước Nga cần rất nhiều thời gian, công sức và quyết tâm của toàn xã hội thì mới có thể đẩy lùi được tham nhũng.

¹⁶ <http://www.prime-tass.ru/news/show.asp?id=874200&ct=news>